Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. No. 81. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 28-го КВІТНЯ (APRIL) 1956. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS Ч. 81. VOL. LXIII.

НІКСОН РІШИВСЯ ЩЕ РАЗ КАНДИДУВАТИ

ПРЕЗИДЕНТ „ДУЖЕ РАДИЙ" З ЦЬОГО РІШЕННЯ; ДЕМОКРАТИ ТВЕРДЯТЬ, ЩО КАНДИДАТУРА НІКСОНА ПОШКОДИТЬ РЕСПУБЛІКАНЦЯМ, А РЕСПУБЛІКАНЦІ ЦЕ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ

Ричард М. Ніксон

Вашингтон. — Віце-президент Ричард Ніксон урядово повідомив президента Айзенгавера, що він рішився ще раз кандидувати на те саме становище. Президент заявив, що „дуже радий" з цього рішення Ніксона. Ніксон бічними дверми ввійшов до Білого Дому і там конферував впродовж пів години з Президентом, про що журналісти довідалися аж після конференції в бюрі пресового секретаря Білого Дому Джеймса С. Гаґерті, куди прибув і віце-президент. Гадають, що Крайова Республіканська Номінаційна Конвенція в Сан Франсіско, яка почнеться 20 серпня, через аклямацію найменує Айзенгавера і Ніксона на кандидатів на ті становища, які тепер вони займають. Гаґерті повідомив журналістів про рішення Ніксона такими словами, якими віце-президент інформував Президента: „Я поінформував Президента, що на випадок, як Президент і делеґати на конвенції вирішать, що для найкращого добра Республіканської партії і уряду я повинен і надалі залишитися на своєму становищі, то це буде для мене честю, знову прийняти номінацію, як це я зробив в 1952 році." Айзенгавер вирішив ще раз кандидувати ще 29 лютого, а Ніксон аж досі не міг рішитися, чи старатися про поновну номінацію на своє становище. Ніксон заявив журналістам, що найважливішою справою для цілої країни і світу було те, чи Президент буде знову кандидувати. „Що ж до мене, казав Ніксон, то своє рішення я зробив на тій основі, чи це буде корисне для Президента і для дальшого успіху його уряду. Я зважив всі можливі фактори під час нарад з моїми приятелями і з Президентом, і прийшов до рішення, про яке вас сьогодні повідомляю." — Сподіються, що поновне найменування Ніксона змусить його нести весь тягар виборчої кампанії, бо Президент вже давніше заявляв, що не буде їздити по країні, щоб вести виборчу кампанію, тільки виголосить кілька промов через радіові і телевізійні станції. Ніксон має тільки 43 роки, а Айзенгавер 65, а ще до того минулого року він хворів на серцеву недугу. Давніше можна було чути голоси між республіканцями, що Ніксон не буде кандидувати. Одні казали, що він не є популярний серед виборців, а інші твердили, що Ніксон не схоче ще раз кандидувати, бо має амбіції в 1960 році кандидувати на президента, а досі не було випадку, щоб віце-президент, який два рази займав те становище, переміг у виборах на становище президента. Та коли виявилося, що Ніксон дістав аж 22,000 вписаних голосів у правиборах в Ню Гемпширі, хоч там зовсім не кандидував, втихли серед республіканців голоси про непопулярність Р. Ніксона. Президент заявив, що „дуже радий" з того, що Ніксон кандидує разом із ним на одному республіканському списку. Голова Республіканського Крайового Комітету Ліонард В. Голл сказав: „Дік Ніксон був великим віце-президентом. Ще в 1952 боці я був заявив, що список із Айзенгавером і Ніксоном — це найсильніші кандидати, які колинебудь були на виборчому списку. Вони обидва мають великі успіхи, і з тими успіхами вони поведуть республіканців до нечуваного успіху і в цьому році." — Демократи заявляють, що Ніксон буде тягарем для Айзенгавера.

Домагаються збільшити ціну за їзду автобусами

Вашингтон. — Крайове Товариство Автобусових Ліній, яке об'єднує 165 фірм, звернулося до Міжстейтової Торговельної Комісії з просьбою дозволити збільшити ціни за їзду автобусами на 6 відсотків. Власники автобусових ліній йдуть за прикладом залізничих компаній, які недавно просили Міжстейтову Торговельну Комісію про збільшення ціни за їзду залізницями на 5 відсотків, бо вони мають дефіцит на особових поїздах, який покривається із прибутків від товарового руху. Нові збільшені ціни за їзду автобусами мали б зобов'язувати від 25-го травня, а на деяких автобусових лініях — від червня. Власники автобусових ліній заявляють, що підвищення цін не буде відноситися до підміських ліній.

В АМЕРИЦІ

● **Палата Репрезентантів** ухвалила підвищити платню своїм працівникам, і тепер швейцар діставатиме річно 16,500 долярів (замість 14,050), урядовець — платник і командант сторожі — по 17,500 (14,050), а поштовий урядовець — 14,500 (12,150). Сенат ще минулого року збільшив платню своїм урядовцям.

● **У північній частині** Филаделфії згорів дім, в якому згинули мати, невістка і шестеро дітей у віці від двох місяців до 15-ти років. Пожежа так швидко поширилась, що ніхто не зміг втекти.

● **Число нещасливих випадків** у Ню Йорку в попередньому тижні поважно зменшилося. В порівнянні з тим самим тижнем минулого року це виглядає так: нещасливих випадків 587 (680), вбитих 5 (11) і поранених — 781 (880). Від 1-го січня цього року нещасливих випадків було 8,903 (9,336), вбитих — 178 (174) і поранених 11,609 (12,219).

● **Уряд Публічного Здоров'я** в Вашинґтоні повідомляє, що вже сконтрольовано нових 1,895,-652 дози вакцини д-ра Солка. Цієї вакцини випродуковано і сконтрольовано 49,022,431 дозу.

● **Департамент справедливости** не погоджується на те, щоб власник недозволених закладів гри Ф. Костелльо залишив ЗДА не відбувши п'ятирічної кари тюрми за обманювання податкового уряду. Костелльо обманув державну скарбницю на 39,000 долярів, не зголосивши всіх своїх прибутків на оподаткування. Крім кари тюрми, його засуджено на 20,000 долярів грошової кари.

● **У столиці Венезуелі** Каракасі побудовано великий телескоп, який заінстальовано в обсерваторії Кахіґал. Він коштував 1,000,000 долярів.

● **У пожежі** на площі Таймс в Ню Йорку поранений шеф батальону пожежників Томас П. Гартнет, а 13 пожежників затруєні димом. Гартнет впав з даху горіючого будинку і покалічився.

● **Бруклинський каледж** в Ню Йорку влаштував виставку, в якій представлена роля президента Вудро Вилсона в першій світовій війні. Виставка влаштована в рямцях відзначування 100-ліття з дня народження Вилсона.

Совєтська делеґація до ОН заперечує свою участь в депортуванні моряків із „Туапсе"

Об'єднані Нації, Ню Йорк. —Совєтська делеґація до ОН опублікувала окрему заяву в справі поставлених їй обвинувачень щодо її участи в депортуванні кол. моряків із „Туапсе" до Совєтського Союзу. В заяві сказано, що згадані моряки звернулися в справі свого виїзду до совєтського амбасадора у Вашинґтоні і всі формальності, зв'язані з „добровільним" їх виїздом, були полагоджені в американському уряді іміґрації і натуралізації службовцями совєтської амбасади, які мають право „заступати інтереси совєтських громадян" і полагоджувати доручені їм цими громадянами справи. Зокрема і в проголошеній заяві і в усному повідомленні представника совєтської делеґації до ОН заперечено дуже катеґорично будьяку участь голови сов. делеґації Аркадія А. Соболева в депортуванні моряків і стверджено, що його присутність на летовищі під час виїзду моряків не визначає нічого, бо „кожна людина має право бачити совєтських громадян, як від'їжджають на батьківщину". Згідно з заявою совєтської делеґації до ОН „формальностями" щодо виїзду моряків займався з доручення амбасадора Зарубіна службовець совєтської амбасади у Вашинґтоні Ф. Соломатін. — Голова сенатської підкомісії внутрішньої безпеки сенатор Істленд й інші члени підкомісії висловили домагання, щоб голову сов. делеґації до ОН Аркадія Соболєва викинути із ЗДА за його участь в насильному вивезенні п'ятьох моряків з ЗДА.

Віце-президент буде присутній на пробній експльозії на Бікіні

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що віце-президент Ричард М. Ніксон має бути присутній на новому випробуванні атомової зброї, яке відбудеться 8-го травня на острові Бікіні на Пацифіку. На цій пробній експльозії мають бути по раз перший і американські журналісти. Недавно президент Айзенгавер заявив, що не поїде на Бікіні, бо він цікавиться більше продукцією атомової енерґії для мирних цілей. Урядово заявляють з Білого Дому, що ще не знати, чи Ніксон напевне поїде на Пацифік, але повідомляють, що такий плян існує. Плянують, щоб Ніксон поїхав як представник Президента на Середній Схід, щоб причинитися до замирення між арабами й Ізраїлем. По дорозі Ніксон відвідав би Ню Делі (Індія) та інші столиці в південно-східній Азії.

Засуджені шпигуни зізнають, як вони запродали свої душі Совєтам

Вашингтон. — Сенатська підкомісія внутрішньої безпеки почала низку переслухань, щоб встановити, якими методами вербують Совєти американців до своєї шпигунської служби. Для тієї мети покликано на переслухання двох із засуджених шпигунів, відомого Геррі Ґолда і Дейвіда Ґрінґлесса, які перебувають тепер у в'язниці. Під час переслухання Геррі Ґолд зізнав, що він не тільки продавав совєтським аґентам таємні інформації з ділянки атомової продукції, але, що він запродав і свою душу. Зізнаючи, Ґолд повторив інформації про свою участь в совєтській шпигунській роботі, зложені під час процесу Розенберґів 1951 року, зокрема про те, як він передавав добуті ними матеріяли про атомові досліди Дейвідові Ґрінґлессові, тодішньому сержантові, що виконував службу в атомових лябораторіях в Лос Алямос. Крім того Ґолд розповів, як він одержував шпигунські матеріяли від британського науковця д-ра К. Фукса і як він їх передавав совєтським аґентам, зокрема Анатолеві Яковлеву. Ґолд заявив, що він ніколи не був комуністом, але був включений до совєтської шпигунської сітки ще з 1934 року. Крім Ґолда зізнавав ще Ґрінґлесс, брат засудженої на смерть совєтської шпигунки Етелі Розенберґ.

БОГОСЛУЖЕННЯ ЗА ПОГИБЛИХ УЧАСНИКІВ АНТИСОВЄТСЬКОЇ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ГРУЗІЇ

Американська Рада для незалежної Грузії влаштовує в суботу, 28 квітня ц. р. о год. 8 ранку в греко-православній церкві св. Тройці при 39 Іст 74 вулиці у Ню Йорку Богослуження за грузинських студентів, що погибли від совєтських куль під час грузинської демонстрації в дні 9 березня ц. р. у Тбілісі (Тифліс). Під час цієї демонстрації мало згинути яких 100 осіб.

ЩЕДРА ПОЖЕРТВА, СКРОМНИЙ ЖЕРТВОДАВЕЦЬ

СОЮЗОВЕЦЬ З ФИЛАДЕЛФІЇ ПОЖЕРТВУВАВ 500 ДОЛЯРІВ НА ДОБРІ ЦІЛІ, АЛЕ НЕ БАЖАЄ ПРОГОЛОШУВАТИ ЙОГО ПРІЗВИЩА

Минулого четверга, 26-го квітня, відвідав приміщення Головної Канцелярії УНСоюзу і В-ва „Свобода" один наш громадянин з Филаделфії, довголітній секретар одного з місцевих Відділів УНСоюзу, та склав на руки Голови УНС щедру пожертву 500 долярів на різні народні цілі, але рішучо відмовився від того, щоб разом з пожертвою проголошувати його прізвище. „Якщо вже бажаєте цю пожертву проголосити, то скажіть, що її склав п. Н. Н., сказав він, додаючи, що „не для слави, а для справи" він із зброєю в руках боровся за волю України і не для своєї слави провів він своє життя на безкорисній і самовідреченій громадській роботі, головно в організаційних рямках УНСоюзу, та не бажає собі за це жадних признань, вважаючи, що праця і служба народові і громаді є „обов'язком, а не ласкою чи подвигом". Свою щедру пожертву призначив цей скромний і прикладний громадянин так: $200 на цілі УКК і по$100 на стипендію для одного студента на курсах українознавства УНС на „Союзівці", на пресовий фонд „Веселки" і для письменника Уласа Самчука, одушевляючись його творами.

ДЯДЬКО СЕМ — ПОПЕРЕДЖУЄ...

Опівночі з суботи 28 квітня на неділю 29 квітня ц. р. східні стейти ЗДА переходять на літній час і тому теж треба пересунути вказівку на годинниках на одну годину наперед

ПІД ОХОРОНОЮ СТОРОЖІВ ПУБЛІЧНОГО ЛАДУ

Совєтські комівояжери Булґанін і Хрущов виходять з досить непевним виразом облич'я із резиденції британського прем'єра Ідена, після двох годин безуспішних „дружніх" розмов.

Шотляндські студенти зустріли совєтських вожаків кпинами і насмішками

Единбурґ. — Короткі відвідини Хрущова й Булґаніна в столиці Шотляндії Единбурзі в четвер 26 ц. м. були прикрою несподіванкою для шотляндців і залишили серед них „неприємний посмак" — твердять кореспонденти американських часописів, які товаришили совєтським диктаторам в їх подорожі з Лондону до Шотляндії. Сірі люди на вулицях Единбурґу з обуренням висловлювались перед американськими журналістами про приїзд совєтських диктаторів до їхньої країни, що славиться свободолюбними ідеями, а найяскравіший назверхній вияв тим загальним настроям дали шотляндські студенти. Вони зібрались кількасотньою юрбою перед будинком міської ради в Единбурзі, де совєтських гостей повітав посадник міста. Шотляндські студенти співали насмішливих пісень, травестованих з популярних англійських в роді „Повісимо Б. і Х. на сходах Дому Торгівлі" та „Джов Сталін лежить на океані — ох, принесіть мені Джова Сталіна". Студенти носили теж таблиці з „торговельними оголошеннями" у роді: „Сибірські відпочинкові табори" та „Копальні солі Сєрова, Інк.". Булґанін у своїй промові на прийнятті в замку Джеймса Стюарта, державного секретаря для Шотляндії, славив природу, мости, музику, корабельні доки і горілку („скач") шотляндців. Коли Булґанін згадав про шотляндське мореплавство, Хрущов перебив йому окликом: „Ми хочемо замовити в них кораблі, але вони воліють продавати нам оселедці, як прийняти наше замовлення".

Гаммершилд починає „другу серію" своїх розмов на Середньому Сході

Каїро. — В суботу 28-го квітня генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд має прибути знову до столиці Єгипту Каїро, щоб розпочати другу серію своїх розмов для замирення між Ізраїлем і його арабськими сусідами. Напередодні його приїзду єгипетський уряд оприлюднив півофіційну заяву про бажання арабських країн співпрацювати у заходах Об'єднаних Націй для поменшення існуючого напруження відносин на Середньому Сході. Та заява вдержана у досить оптимістичному дусі. Водночас, у пресових коментарях згадується про дві конкретні цілі теперішніх нових розмов Гаммершилда: — 1) завершити порозуміння щодо продовження і зміцнення обов'язуючого перемир'я, при чому єдиною ніби ще спірною справою залишається питання щодо відтягнення ізраїльських та арабських військ на якусь віддаль від теперішнього демаркаційного кордону, і 2) накреслення можливостей для осягнення не тільки перемир'я, але і тривкого миру між Ізраїлем і арабськими державами. — Гаммершилд, мовляв, осягнув той успіх, що ніби переконав уже Єгипет, що війна з Ізраїлем була б великим риском для арабських держав, зокрема для економіки Єгипту, і що не вдасться знищити Ізраїлю, як держави, що тому, послідовно, треба працювати над проєктом мирового договору. Коли Гаммершилд виїде з Середнього Сходу до ЗДА — це він сам не зміг устійнити.

Совєтським морякам, привезеним до Москви, казали виступати на пресовій конференції

Москва. — Совєтські моряки із „Туапсе", що вернулися до СССР з Америки з допомогою членів совєтської делеґації до ОН, виступили в четвер 26 квітня ц. р. на спеціяльно влаштованій для них пресовій конференції, на якій один з них прочитав заздалегідь написану доброю літературною мовою і розмножену на циклостилі заяву, в якій він в імені своїх товаришів заперечив повідомлення американської преси, що їх усіх репатріювали насильно совєтські аґенти. Далі в заяві сказано, що всі вони звернулися до ЗДА з проханням дати їм право азилю тільки з тією метою, щоб втекти від „тортур, погроз і систематичного побиття" у в'язницях „бандита" Чіянґ Кай-шека і що їх намовили їхати до ЗДА американські аґенти, які переконували їх всякими „підлими методами", щоб вони вибирали „так звану свободу". Коли вони прибули до ЗДА, то — за їх же словами — їх взяла під опіку Світова Служба Церков й оточила їх аґентами і людьми ворожими до Совєтського Союзу. Ті аґенти переконували їх, що їхні родини в СССР заслано на Сибір і що вони караються в концентраційних таборах. В ЗДА за ними безупину слідкували, переглядали їх пошту і т. ін. На запит закордонних журналістів, що вони думають про Віктора Соловйова — одного із своїх товаришів, який залишився в ЗДА (того, що виявив під час переслухання в сенатській підкомісії внутрішньої безпеки, якими методами „репатріювано" згаданих 5 моряків до СССР), вони не надумуючися відповіли, що Соловйов „горить бажанням" вернутися до Совєтського Союзу.

КОЛЕКТИВНІ ДИКТАТОРИ ЗАКІНЧИЛИ ВІДВІДИНИ В АНГЛІЇ

АНГЛО-СОВЄТСЬКИЙ КОМУНІКАТ СТАРАЄТЬСЯ ЗАМАСКУВАТИ ПОВНУ НЕВДАЧУ РОЗМОВ

Лондон. — Проголошений тут в четвер вечером офіційний комунікат про англо-совєтські розмови під час 10-денної візити Булґаніна і Хрущова, старається красномовними фразами, втриманими в загальному тоні, замаскувати повну невдачу в осягненні будь-яких конкретних поважних успіхів. На вступі комунікат стверджує, що наради провадились від 18 до 27 квітня ц. р., при чому з англійського боку вели їх прем'єр Ідeн, лорд королівської печаті Батлер і міністер закордонних справ Ллойд, а з совєтського прем'єр Булґанін і член Президії Верховного Совєта Хрущов. У тих нарадах говорено — кажеться в комунікаті — про покращання англо - совєтських взаємин в ділянках політичній, торговельній, науковій, культурній і „на інших полях, в яких були б заінтересовані народи обох країн". Рішено вжити всіх можливих заходів, „щоб влегшити скріплення взаємного довір'я і покращати взаємини між обома країнами". Стверджено одностайну вірність принципам чартеру ОН. „Вони (обидві країни) переконані, що базою для приязної співпраці і мирного співіснування всіх країн, без уваги на їх суспільну систему, є пошана для державної незалежности і суверенности, територіяльної непорушности і невмішування у внутрішні справи других". „Вони робитимуть можливо якнайбільше, щоб покласти край перегонам у збройенні в усіх частинах світу, щоб таким чином звільнити народи світу від небезпеки нової війни". Що торкається безпеки в Европі, то комунікат виразно підкреслює, що „не вдалося осягнути порозуміння щодо способів, як дійти до цієї цілі". Це місце в комунікаті знаходить ближче пояснення в оприлюдненій одночасно окремій заяві англійського уряду, що англійський уряд уважає надалі найпершою передумовою для закріплення миру і безпеки в Европі — з'єдинення німецьких земель. У тій англійській заяві підкреслюється важність і важливість Паризьких протоколів (в яких прийнято Німецьку Федеративну Республіку до західньої спільноти народів у НАТО). З інших пунктів, заторкнених в англо - совєтському комунікаті, говориться про старання поширити торговельні взаємини, але тут же згадується, що англійська сторона звернула увагу совєтській делеґації, що на предложеній большевиками листі предметів, що їх СССР хотів би спровадити з Англії, є також заборонені стратеґічні товари. Все ж, про торговельні взаємини говориться найбільше і згадується конкретні цифри проєктованих торговельних оборотів. В додатку до спільного комунікату говориться про „затіснення контактів" між Англією і Совєтами в ділянках культури, науки і техніки. Вичислюється там літературу, малярство, театр, музику, кіно, радіо, телевізію, технологію, виховання і публічне здоров'я, — в усіх цих ділянках, мовляв, потрібна виміна інформацій та ближча співпраця. Для цієї цілі обидві сторони визнають корисними „персональні контакти" та посилення „індивідуальних і гуртових відвідин". З конкретних справ, в яких дійшло б до порозуміння між англійською і совєтською делеґаціями — не названо ніодної, а з усіх міжнародних проблем названо за іменем тільки Середній Схід, при чому заявлено, що обидві сторони будуть змагати до „збереження миру і безпеки" в тій частині світу. — На п'ятницю 27 квітня перед пол. був передбачений від'їзд Булґаніна і Хрущова совєтським кружляком з порту Портсмут в Англії.

Аденауер настоює на законі про рекрутацію

Бонн. — Напередодні конґресу християнсько-демократичної партії у Штутґарді — канцлер Аденауер виголосив промову до лідерів тієї партії на терені всієї Західньої Німеччини, підкресливши в ній важливість питання нової німецької армії для всього Заходу. Згідно з твердженням Аденауера, американські керівні чинники зв'язують із законопроєктом про рекрутацію в Західній Німеччині та про півторирічний військовий вишкіл долю цілого НАТО в життьовій практиці. Все військове плянування головної кватири НАТО тісно пов'язане з рахунком на 500.000 німецького війська, опертого об засаду не тільки реґулярности армії, але й загального вишколу побірних річників. Тому канцлер Аденауер виступив проти концепції „професійної армії", зложеної з добровольців, яку пропонують соціялісти і їх нові союзники „вільні демократи". Саме з уваги на соціялістичну демагогію в цій справі — закон про щорічну рекрутацію і час тривання військового вишколу натрапляє на поважні трудноші і є тепер найбільшою журбою західньо-німецького уряду. На конґресі християнсько-демократичної партії головними промовцями будуть сам Аденауер і голова нижчої палати парляменту, д-р Евґен Герстенмаєр.

В СВІТІ

● **В англійській палаті громад** іде боротьба „за" і „проти" кари смерти. В минулому місяці прийнято резолюцію, щоб уряд вніс закон про скасування кари смерти. Уряд „погодився", але зголосив 47 додатків із застереженнями, в яких випадках кара смерти може бути стосована.

● **У Нікозії,** столиці Кипру, кинено знову саморобну бомбу на авто, що їхало з англійськими вояками. Непошкоджене авто поїхало далі, але від вибуху важко поранено двох молодих греків, що йшли вулицею. 24-годинний „домашній арешт", що його наложено на всіх мешканців Нікозії у зв'язку з убивством двох греків-поліціянтів (один із них якраз вийшов із шпиталю, де відвідував свою дружину, що породила дитину), перервано на дві години, щоб господині могли закупити харчів.

● **В Совєтах** переведено поважне обниження високих платень. Зроблено це для того, щоб зменшити велику різницю між платнями простих робітників і партійних бюрократів. Пересічна заробітна платня робітника в СССР становить 750 руб., член Академії Наук дістає 5,000 руб., директор фабрики — 8,000 руб., а артисти балету, опери і драми, письменники й партійні редактори дістають інколи значно більше. Провалля між багатством „совбурів" і нуждою колгоспників ще ширше, як в країнах Сходу, де збереглися касти.

● **Прем'єр Швеції Ерляндер** виступив з проєктом обмежити законом продаж зброї арабським країнам. Це дуже неприємно, — сказав він, — що шведські інженери, шведська сталь і шведські робітники спричиняються до збільшення воєнного напруження на Середньому Сході. Швеція належала досі до країн, звідкіль Єгипет постійно спроваджував зброю.

● **Заміжня сестра Ґрейс Келлі** пані Джордж Дейвіс із Филаделфії, вертаючись із весілля в Монако, призналася репортерам в Римі, що її шваґер, князь Реніє, хотів усім членам родини Келлі надати князівські титули. Всі вони чемно, але рішуче відмовились. Це, мовляв, виглядало б дуже смішно, коли б вони вернулись до Филаделфії, як князі і княгині, або батька Келлі почали раптом титулувати „його високість".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МИР І ВОЛЯ

Мир і воля — це два слова, які найчастіше повторюються, бо вони означають саме те, до чого людство найбільше прагне. Мир і воля, зокрема ця остання, були головною темою виступу кандидата на демократичну номінацію кандидата на президента країни в найближчих виборах, Адлея Стівенсона, на прийнятті в його честь у Ню Йорку минулої середи, 25-го квітня. Правда, Стівенсон говорив на цю тему під кутом критики теперішньої республіканської адміністрації з президентом Айзенгавером на чолі, з яким має він конкурувати в найближчих виборах, якщо Демократична партія вибере його на кандидата. Проте, у цьому випадку інтересують нас не так критичні завваги Стівенсона, як деякі принципи, бо його критика належала до передвиборчої кампанії, а принципи були тільки повторенням того, що є суттю американського світогляду, однакового у демократів і в республіканців. Повторюючи ці принципи, Стівенсон покликався не тільки на демократа Джексона, але й на республіканця Линколна, як на найбільших авторитетів та подвижників американської волі.

Головною темою виступу Стівенсона була американська воля, яку він вважає тільки за одну частину тієї самої справи, другою частиною якої є мир. Стівенсон твердив: „Не може бути тривкої волі в Америці, якщо немає миру в світі. А мир у світі буде тільки тоді, коли ми в Америці докажемо, що воля означає те, що ми кажемо, що вона означає. Ми мусимо доказувати, що воля є на службі однаково як бідних, так і багатих, бо більша частина світу є бідна; що вона піддержує зміни, бо більшість світу є в революції; що вона є сліпа на колір шкіри, бо велика частина людства не є біла. Ми мусимо доказати, що воля охоплює ту повну справедливість, без якої сильні могли б мати волю, щоб гнобити слабих. Волю в світі я бачу сьогодні наче велику, життєдайну ріку, що випливає з Америки. Вона буде такою, як ми є. Отже, коли ми хочемо надати повного значення принципам волі в світі, насамперед мусимо запевнити, що вони мають могутнє значення для нас самих. Ми мусимо — в нашій власній країні, в наших власних громадах і в наших власних серцях — жити і поступати згідно з вартостями індивідуальної волі та індивідуального права, що є базою нашої американської спільноти . . ."

Як добре можемо ці слова і твердження достосувати до себе й ми, американські українці! Бо коли американська воля, її практика і оборона, має в світі таку велику притягальну силу, і коли видатний американський діяч, який змагається за найвищий пост в країні, вимагає від своїх співгромадян, отже й від нас, щоб ми власними ділами і власним поступуванням потвердили світові життєдайну вартість волі для всіх, то це тим більше стосується до нас, американських українців, бо саме наше поступування в обставинах волі може мати найбільшу притягальну силу, найбільший вплив і бути найкращим прикладом для нашого поневоленого народу на рідній землі.

Мільйонова українська спільнота в Америці — це вже справді спільнота, яка своєю кількістю дорівнює кількості населення навіть деяких окремих країн. Тому наша поведінка і праця в наших зорганізованих рямках буде вже не відрубним випадком, але справді прикладом і характеристикою, що відноситься до всього народу. За справедливим законом Вашингтона тужить український нарід від того часу, як його на американській землі встановлено. Саме нам, американським українцям, припадає велика місія, з одного боку, скріпити цю тугу, а з другого — допомогти в її здійсненні.

В одному і в другому випадку багато ще дечого залишається нам виконати. Правда, ми самі повними пригорщами черпаємо з благодатей американської волі та базованого на тій волі добробуту. Але чи ми справді робимо рівночасно все те і виконуємо всі ті обов'язки, які накладають на нас самих воля і добробут і так багато ще неволі та злиднів у світі? Якщо б ми хотіли відповісти на це цифрами наших пожертв до Народного Фонду УКК чи на харитативні цілі ЗУАДК, то навряд чи це був би переконливий арґумент. Навряд чи добрим прикладом можуть бути й тривалі антагонізми в наших громадах, і багато інших наших дрібних болячок. Певно, що на цьому наші приклади не вичерпуються, що ми можемо виказатися й величезними здобутками, хоч би такими, як Український Народний Союз, що зміг зродитись і вирости тільки з волі і на волі. А заклик і завваги Стівенсона тільки пригадують нам, що праця на волі й для волі ніколи не кінчиться і що вона справді є ділом кожного.

Юрій Таркович

ПРОВОКАЦІЇ КОМІТЕТУ „ЗА ВОЗВРАШЕНІЄ"

Нашій еміґрації вже відомий східньо-берлінський Комітет „за возвращеніє на родіну", який видає свою газетку і навіть зорганізував радіопересилання для з-підсовєтської еміґрації. Дії цього комітету головним чином звернені проти українців. Берлінський комітет, що його очолює генерал МВД Міхайлов, всякими способами намагається намовити еміґрантів до повороту „на родіну", при чому його головна увага звернена передусім на еміґрацію у Західній Німеччині і Австрії. На большевицьку вудку зловилося дуже мало еміґрантів, а з українців лише одиниці, та й то головно такі, що тільки формально називали себе українцями або були на московській службі. Виходить, комітет Міхайлова не вив'язався із своїх завдань і величезні суми грошей, витрачені ним на цю акцію, не дали бажаного для Кремлю успіху.

Та очевидно Москва не втратила надії, що якось вдасться хоч частину українських еміґрантів затягнути в свої тенета. І тепер московсько-большевицькі аґенти вдалися до найпідлішої провокації. Ось як це відбувається на практиці:

Власникові друкарні у Мюнхені, українцеві Б., цими днями пошта повернула листа із зазначенням, що адресат, якому він буцімто цього листа вислав, не мешкає на поданій адресі. Б. поглянув на коверту і зараз побачив, що на таку адресу він листа ніколи не висилав і вказаний на ній адресат йому невідомий. Розпечатавши коверту, Б. знайшов у ньому лист без підпису, в якому хтось невідомий домагається „дати нам всім, врешті, можливість вернутися на родіну". Лист переповнений лайками на з-підсовєтську еміґрацію, німецький уряд і американців, які „не дають жити порядним еміґрантам". У адресата, якого пошта не знайшла, мало створитися враження, що мнимий відсилач листа, тобто Б., належить до якоїсь засекреченої групи людей, які потайки намовляють українців вертатися „на родіну". Тільки завдяки тому, що особа, якій адресовано листа, змінила мешкання або виїхала, Б. довідався, що большевицька провокація уживає його прізвища, щоб вводити в блуд українців. Провокатори з берлінського комітету задумали скомпромітувати Б. саме тому, що в його друкарні друкуються різні протибольшевицькі газети. А скільки таких листів могли одержати інші українці? Деякі про ці листи можливо повідомлять відповідні органи, а інші можуть подумати: а може й він Б., Ц. чи К. з тими, що нас намовляють до повороту? Скільки таких листів може бути вислано від імени українських громадян?

Провокація закросна, очевидно, на широку міру і має на меті посіяти між українською еміґрацією недовір'я і підозріння, щоб один одного боявся, один одному не довіряв і щоб, врешті, західні держави також перестали довіряти українцям.

Нам відомий ще один аналогічний випадок. Як це часто бувало в роках найбільшої еміґрації в заморські країни, родини розділювалися. В цьому випадку батько поїхав до Арґентини, а син лишився в Німеччині. Одного гарного дня батько одержує від сина в Німеччині листа, в якому син пише (машинкою): „Дорогий тату, я виїжджаю туди, куди мене серце кличе . . . на батьківщину". І далі благає батька, щоб і він покинув „еміґраційні злидні" і їхав за ним на Україну. Рівночасно в Західній Німеччині син одержує від свого батька з Арґентини подібного ж листа. Батько і син схвилювались. Батько написав: „Чи ти не здурів, сину, що їдеш до большевиків?" А син: „Чи ти не знаєш, батьку, большевиків, що даєш себе обдурити?" Щойно згодом справа виявилася, бо ані батько, ані син і не думали вертатися „на родіну". Це — лише один з багатьох подібних випадків.

Такою методою, очевидно, обдурити українську національно свідому еміґрацію не можна. Але нею можуть большевики баламутити людей, викликати серед них сварню і підозріння. І тому в усіх подібних випадках провокаторів треба демаскувати. Найкращою можливістю для цього є преса. Наша преса повинна на такі речі негайно реаґувати, викриваючи провокаційні заходи московсько-большевицької аґентури і повсякчасно про них інформуючи українське громадянство. Рівночасно треба, щоб про всякі подібні випадки наше громадянство негайно повідомляло пресу і відповідні чинники.

Не виключена річ, що подібні провокаційні дії можуть большевики перенести й до інших країн, як ЗДА чи Канада. Можливо, що вони вже це й роблять.

I. Світ

СИЛИ НАЦІОНАЛІЗМУ В АЗІЇ

Є багато справ у світі, що є ясні й зрозумілі для українців, але загадкові й туманні для західнього европейця або американця. Зокрема, справа розвитку націоналізму в бувших і сучасних колоніяльних землях Азії та Африки. Якби політичні діячі, які ведуть високу політику, мали ясне уявлення про ці питання, можливо, що вдалося б вже давно звести до нуля успіхи московських імперіялістів.

Перед нами серія статтей-оглядів, написаних для „Ню Йорк Таймсу" його кореспондентами з різних турботливих місць земної кулі, і недавно випущена у Вашинґтоні книга д-ра А. М. Данлопа — „За бамбуковою завісою". В неділю, 15 ц. м. „Ню Йорк Таймс" дав заключну статтю з цієї серії. Висновки її не досить ясні і бракує їм однієї важливої справи, — а що ж твориться в СССР в цій самій площині, себто в ділянці росту націоналізму, і як з ним бореться Москва?

У передмові до книжки А. М. Данлопа читаємо, що причиною неуспіхів пропаґанди вільного світу, зокрема американської в Азії, є, що її, „хоч перфектній збоку мови та будови тексту, бракує духа . . ." Щоб бути успішною, вона мусить бути просякнута духом, культурою й способом їх життя (в данім разі Китаю). „Вона мусить бути побудована так, що нібито вона є зложена в країні, для якої призначена; вона мусить відповідати не тільки формам мови, але головне соціяльним й культурним рисам . . ."

Д-р Д. МекДуґел у передмові до цієї книжки вказує, що сучасні володарі Китаю не мають успіху в переконуванні населення, що, мовляв, комунізм є найліпша річ у світі, бо „принципи й практика комунізму роблять мало враження на нарід, традиції якого прив'язують його до землі і до родини на протязі сотні поколінь". У телеграмі А. Розенталя з Кольомбо, Цейльон, говориться в третій статті-огляді „Н. Й. Таймсу", що член міністерства закордонних справ Індії жаліться: „Ви, здається, не можете уявити собі, що наш народ бачить світ в іншому вигляді, аніж ви, — те, що є неважливе для вас, дуже важливе для нас". І далі в цій статті читаємо: „Серед американців, які живуть в Азії, панує переконання, що найліпший крок, який могла б зробити Америка, це — прямо й недвозначно проголосити декларацію про те, що її бажанням є бачити, щоб кожна країна, здібна до самоврядування, мала незалежність".

В згаданих статтях-оглядах наведено всілякі питання у взаємовідносинах Америки з державами та народами Азії, понадто масу оскаржень і побажань, часто необґрунтованих, але всі вони важливі, бо висловлені представниками народів, що бачать справи іншими очима. А вміння бачити справу очима інших, а не власними, дає величезні можливості зрозуміти їх настрої та прагнення.

У 1932 р. японці використали в Манджурії нехіть населення до центрального уряду Китаю, яке завжди прагнуло самостійности. Адже з Манджурії вийшла династія, що правила 300 років китайською імперією. Ця країна не знала китайських порядків, після революції управлялася місцевим некоронованим володарем-маршалом Чжан Цзо-ліном і мала стару мукденську партію, яка мріяла про відбудову манджурської держави. В перші роки існування Манджу-Ґо здавалося, що ці мрії здійснюються. Місцеве населення прийняло адміністрацію імперії у всякому разі не вороже. Потім прийшли настрої симпатії, зокрема після реформ і ліквідації хабарництва та запровадження строгого порядку і дисципліни в поліції й армії. Але через кілька років усе пішло прахом, бо японці перетворили цю країну в свою військову базу для дальших воєнних авантюр, і манджури, замість своєї держави, дістали окупанта.

Те саме повторилося й далі на південь, куди приходила японська армія, творячи маріонеткові уряди, визискуючи країни й руйнуючи основи місцевого націоналізму, внаслідок чого розпалювалася справжня війна на сотках фронтів. Токіо програло війну на місцевих фронтах, а потім прийшла програна на величезному фронті проти Америки.

Сьогодні в Азії все ще існують десятки фронтів, створених націоналізмом окремих народів, які або вже одержали свою незалежність або перебувають в процесі її творення, бо мають не московської вдачі окупанта-володаря а Англію, яка завжди розуміла глибину проблем і старається їх полагодити, або Голляндію та Францію, які є на шляху до ліквідації решток своїх заморських володінь.

Совєти в цій війні на десятках фронтів націоналізму грають ролю розпалювача, бо їм нічого не коштує виступати в ролі прихильника шляхетних ідей-прагнення до свободи. А те, що Москва робить в країнах, які загарбала, нешироко відомо у світі, зокрема тим народам, що є на шляху творення свого незалежного життя. Вони, ці народи, як напр., в Індонезії, не хочуть жадної матеріяльної, технічної чи військової допомоги, коли при цьому є хоч найменший натяк на спеціяльні умови. Ці народи дуже чутливі на образу, яку вони вбачають в спеціяльних умовах про допомогу, напр., в нагляді за її використанням. Вони бояться, що хтось сильніший може знов забрати у них здобуту ними свободу. Вони воліють бути бідними, аніж залежати від когось. А бідність там величезна і нужда безкрайня.

Тому в цих країнах потрібна допомога в розбудові шкіл, фабрик і шляхів, допомога найбіднішому селянству. Там є повне зрозуміння, зокрема серед урядових чинників, що могутність американської держави охороняє їх від можливої війни, але є й страх, що війна може принести їм страхіття, яких вони тількищо позбавилися.

Цим народам потрібне палке слово Шевченка, яке кликало б їх до самопожерти та праці над осягненням їхніх цілей — зміцнення їх молодих держав; потрібне правдиве слово, яке виявило б їм загарбницьку політику Москви, що нищить культуру старовинних народів і русифікує їх.

Боротьба проти старого й нового колоніялізму мусить бути пов'язана тісно, бо лише тоді можна виграти душі народів, які щойно звільнилися від чужої влади, або прагнуть до цього. Декларація незалежности ЗДА — найліпший матеріял для такої боротьби, яка повинна вестися не тільки на певних теренах, але має бути всесвітньою. Ідеї не знають кордонів, і піддержка націоналізму в одній країні не може бути викреслена в другій, де комуністична Москва нищить його, як „буржуазний націоналізм" . . . В таких умовинах не може бути мови про „непередрішенство", а мусять бути ясні й точні кроки, зрозумілі мільйонам людей.

Василь Косаренко-Косаревич

COSI FAN TUTTE

Це — не про Моцартову оперу з таким заголовком. Це — про доповідь німецького генерального консула в Ню Йорку, д-ра Адольфа Райфеншайдта, в Німецькому Літературному Товаристві дня 18 квітня на тему „Політичний розвиток у Союзній Німецькій Республіці" та дискусійні причинки до неї, що викликали в українського слухача певні порівняльні рефлексії.

Генеральний консул, колишній політичний публіцист, з'ясував у головних зарисах істотність зовнішньої, внутрішньої і економічної політики теперішньої Західньої Німеччини на підставі науки з помилок Ваймарської республіки і Третього Райху. Деякі з них заслуговують на окрему увагу. Наприклад, демократія — це толеранція супроти всіх, хто додержує демократичних правил. Але немає толеранції для тих, хто проповідує і практикує нетолерантність супроти всіх інакше думаючих і бажаючих. Їх виключається і гониться так само, як грачів у карти, які не додержують правил чесної гри. А такими є всі комуністично-большевицькі або націонал-соціялістичні тоталітаристи. Армія має бути знаряддям оборони краю від зовнішнього ворога у руках політичного демократичного проводу й уряду держави, а не „державою в державі" з вирішальним голосом політизуючих генералів. Гаслові тоталітаристів „одиниця — ніщо, а спільнота — все" треба протиставити гасло демократів, що примат вартости належить вільній особі в такому обмеженні збоку уряду, яке є доконче потрібне для організованої спільноти в інтересах кожного її члена.

Всебічне, так зване, „німецьке господарське чудо" не є ніяким „чудом", але є вислідом використання і застосування такої науки з помилок минувшини в практичному житті і політиці. Тільки об'єднана Европа має вигляди на збереження притаманних їй духових і матеріяльних цінностей із спільним европейським знаменником. Абсолютна окремішність національних держав стає таким же анахронізмом в атомовій добі, як це було з багатьма середньовічними королівствами, герцоґствами і князівствами на терені Німеччини. Але різнородні одиниці можуть об'єднуватися тільки як вільні з вільними і рівні з рівними. Дорога в майбутнє — тільки разом із вільним і демократичним Заходом. Об'єднання Німеччини можливе дуже скоро тільки на умовах, які подиктував би Кремль, а це значило б поширення терору і нужди із совєтської зони з її 18 млн. німців також на Західню Німеччину з її 50 млн. німців. Історичний досвід учить, що насильне збіднення багатих не збагачує маси бідних. Будь-які переговори Бонну із східнім Берліном, а ще менше договори між ними неможливі, бо уряд у совєтській зоні не є леґальним, але є злочинним. На жаль, прелеґент промовчав факт, що уряд СССР далеко злочинніший, і без нього не міг би постати злочинний уряд в східньому Берліні, проте ж Бонн увійшов з ним в переговори і договори.

Не менше цікавими були голоси запитувачів і дискутантів. Один дискутант: об'єднання обох частин Німеччини не бажають собі навправжки не тільки західні потуги, що були й залишилися партнерами ялтинських і потсдамських рішень, але й сам Аденауер. Одні зі страху перед німецькою конкуренцією в міжнародній торгівлі, другий — перед ослабленням переваги католиків у Західній Німеччині внаслідок приходу протестантів із Східньої. Значить, тільки Москва і східній Берлін є за об'єднання. Або: він уже 50 років живе в ЗДА, але ще ні разу не почув, щоб його земляк на запит, хто він, відповів „німець", а тільки — прусак, саксонець, райнлендер, баварець . . . Тому треба сумніватися, що й приналежні до різних европейських народів будь-коли перестануть називати себе німцями, французами, англійцями, італійцями, еспанцями, чехами, сербами і т. д. і почнуть називати себе европейцями. Так само не міг він знайти за той час в ЗДА справжнього демократа, де про демократію лише говориться, але її не практикується, бо кожний громадянин ЗДА претендує на „спеціяльні привілеї". В монархістичній Німеччині на практиці було більше справжньої демократії, як демократичних ЗДА.

Тут не важно, що прелеґент у своїх відповідях майстерно збив своїх дискусійних змагунів спантелику. Важливіші деякі аналогії з поставою і поглядами українців у паралельних випадках. Напр., чи комплекс німецько-французьких взаємин не подібний до українсько-польських? Чи пристрасне ставлення цього комплексу примерним не ослаблює їх оборонного чи визвольного потенціялу супроти спільного московського ворога? Або: чи ж і в нас не робиться взаємних закидів зради чи злочинства на адресу власних кожночасних урядів без підкреслювання факту, що всі ці уряди були б інакшими, тобто такими ж нормальними, як деінде, якби не було московського окупанта в краю, а московських єдинонеділимців на скитальщині? Що вони є більше винні за всі неґативи нашого незгідливого характеру, як ми самі, включно й за те, що більшість серед нас не спроможна витягати науку з помилок у минувшині, а, навпаки, стараються їх навіть бронзувати на „політичні чесноти", а їх винуватців — на „політичних і національних героїв". Ось чому в нас так мало виглядів на будь-яке „чудо" аналогічне з німецьким.

* * *

Успіх американської друкованої пропаґанди у багатьох країнах безперечний, і вона завжди стає першою жертвою всяких комуністами інспірованих заворушень. Так, напр., в Аммані, американську книгозбірню двічі руйнували. Нам особисто доводилося бачити, з яким успіхом велася бібліотека та інформаційна служба на Формозі в Тайпеї. Там завжди була черга за книжками, а журнали просто неможливо було дістати.

Література та живе слово в справах національних аспірацій більшости азійських народів — найліпша зброя, зокрема, коли в цій літературі належно насвітлюється не тільки положення в різних країнах, або в самій Америці, але також і національне положення та економічна експлюатація поневолених народів в СССР. Коли до Кабулу, столиці Афганістану, мали приїхати Хрущов та Булґанін, американська амбасада організувала для лідерів цієї країни та її урядовців закритий кіно-сеанс, де був показаний фільм про загарбання Прибалтійських держав, зокрема Латвії. Враження з цього сеансу було величезне, і тому пропаґандивний успіх Москви був там дуже малий. А що, якби показати там фільми з життя поневоленої України, Туркестану та Казахстану?

Наталія Дорошенко-Савченко

ДМИТРО ІВАНОВИЧ ДОРОШЕНКО

(З нагоди 5-річчя смерти)

(2)

Якось ми з Дмитром Івановичем почали шукати спільних предків. Він своїх добре знав, а я не всіх. Я знала тільки, що наші старі папери переховувалися в Чернігові. А це виявилося з приводу славнозвісної спадщини гетьмана Петра Дорошенка — в Лондонському ніби банку переховуваної. Тоді всі Дорошенки і споріднені з ними фамілії кинулися шукати доказів споріднення зі славним гетьманом. От тоді один із моїх дядьків довів своє споріднення зі славним гетьманом, Петром Дорошенком. Отже повинен бути якийсь спільний предок у мене з Дмитром Івановичем. — „Та хоч ми й не дошукалися спільного нашого предка, але він напевне був, от і все гаразд", — засміявся мій опікун. — „Я з Чернігівщини, хоч і народився у Вільні, бо там працював мій батько. Але я їздив на вакаціях в рідну Чернігівщину", — оповідав він. Розказував також, як він побував у Львові, на літніх українських університетських курсах 1904 р., куди з'їхалося яких 35 студентів і студенток із Великої України, а між ними й мій брат, Володимир. Тоді зустрічалися звичайно обидва Дорошенки. При цій нагоді оповідав він про свою подорож по Галичині і я з захопленням слухала цих цікавих оповідань про гори Карпати, про тамошнє українське життя, рідні школи, різні установи тощо. Тоді то я довідалася, що це таке смереки, верховини, полонини, леґіні. Правда, я майже про все це знала від свого брата, але Дмитро Іванович оповідав так барвисто, цікаво, що мені видавалося, ніби я це слухаю вперше. Він взагалі любив подорожувати, їздив пізніше багато по Україні. А в той час з Петербурга виїздив із екскурсією до Фінляндії. Я вже знала і сама та чула від інших, що цей такий скромний на вигляд юнак має завдатки на видатну наукову силу, але чи думала я, що передо мною майбутній видатний вчений, професор кількох університетів, політик, врешті міністер!

Є люди, яких Господь відзначив своїм перстом бути післанцями Божими. Одним з таких і був мій опікун, славної пам'яти Дмитро Іванович Дорошенко. Це була людина кипучої енергії, подивугідної працездатности і колосальної пам'яти. Його ненаситна до знання душа всмоктувала жадібно все, що було цікавого, цінного в минулому і сучасному. Хотів пізнати все не тільки з книжок, а що можна і на власні очі, тому багато подорожував. Саме завдяки подорожам по Україні з'явилася пізніше його прекрасна, цінна для широкого читача книжка, „По рідному краю". Шкода, що видання її вичерпане, добре було б перевидати її.

Як український патріот, вступає в юнацьких роках до таємної партії РУП, віддає також данину захопленню студентським рухом, і бере участь у студентських демонстраціях на Невському проспекті 28 липня 1904 р., під час яких побито багатьох студентів, між ними і Дмитра Івановича.

Петербурзька українська студентська громада час-від-часу улаштовувала вечірки, що закінчувалися танцями. Дмитро Іванович не танцював, але все ж відвідував ті вечірки, може з патріотизму. Одна студентка, полтавка, Маруся К-ко призналася нам, наймолодшим, що їй подобається Дмитро Іванович. От ми намовили її раз на одній з вечірок, пококетувати нарешті з ним: ато доки ж кохатися в ньому здаля?! Намовили. А тоді з цікавістю поглядали на обох, проходжаючи ніби ненароком через ту кімнату, де сиділа Маруся й розмовляла з Дмитром Івановичем. Потім ми засипали її питаннями: „ну, що, як?" — „Пхи! Відповіла ніби ображена Маруся: „Як я силкувалася напровадити розмову на цікаву для мене тему, а він одно про літературу та й літературу, та ще за історію" — й безнадійно махнула рукою. Говорили, ніби мій опікун не байдужий був до гарної Марусі Дверницької. Їздили вони разом з екскурсією до Фінляндії, а також по Галичині, коли обоє були на літніх курсах. Але, як видно, досить обмежена духово і плитка панна не викликала сильнішого почуття в глибокій і чутливій душі мого Тезка.

Роки 1904-1905 в Петербурзі — це часи акції відомого Гапона, бурхливих студентських і робітничих заворушень, безконечних мітинґів, закінчені страйками студентів та припиненням науки по високих школах. Восени 1906 року я вступила на Київські Вищі Жіночі Курси (Жіночий університет). Там я знову зустрінула свого колишнього опікуна, Дмитра Івановича Дорошенка, вже як студента Київського університету. Він бував у домі моєї тітки, де я жила. В тому ж році одружився він з многонадійною талановитою артисткою, Наталією Васильченко і познайомив мене з нею. Це подружжя створило прекрасну гармонію: обоє молоді, повні сил, сповнені гарячої любови до батьківщини й бажання служити їй.

Обоє вступають у Т-во Поступовців (ТУП) та працюють у київській „Просвіті", де Дмитро Іванович стає секретарем. В Києві Дмитро Іванович зближається з С. Єфремовим, Б. Грінченком, зустрічає старого знайомого з Петербургу — Матушевського. Фаворизують його і наші видатні громадянки, як С. Русова, Старицька-Черняхівська та ін. З приводу того ми сміялися, що Дмитро Іванович подобається старшим паням. Жвавий, активний, неугомонний — на все находить час: і на науку, і на журналістику. Співпрацює далі в різних органах: „Украинская Жизнь", що редаґував С. Петлюра в Москві, з київських: „Громадське Слово", пізніше „Громадська Думка", в місячнику „Нова Громада", „Рада", „Україна", яка стала виходити замість „Київської Старини" і стає секретарем цього органу, нарешті в „Літературно-Науковому Віснику", який перейшов до Києва. А з організацією Наукового Т-ва в Києві в 1908 р. стає і його секретарем. Та оця різнородна культурно-громадська і письменницька діяльність не перешкоджує молодому вченому з успіхом закінчити університет, із спеціяльністю історика в 1909 році. В тому ж році виїздить він із дружиною до Катеринослава на посаду вчителя історії в комерційній школі.

Як сам Дмитро Іванович говорив, цей період його перебування в Катеринославі (1909-1913) був найкращим у його національній роботі. Але з цим не можна погодитися, бо на нашу думку праця його часу війни в Галичині і на Буковині, — найцікавіша.

Михайло Лисогір

НА ПЕРЕДОДНІ З'ЇЗДУ „САМОПОМОЧІ"

В днях 28 і 29 квітня відбудеться в Ню Йорку Сьомий Звичайний З'їзд Делеґатів Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч", на якому умандатовані представники зроблять підсумки з проробленої праці на протязі останніх двох років і намітять напрямні для дальшої праці організації, що в 1957 р. обходитиме свій десятирічний ювілей.

Беручи це під увагу, уважаємо, що й з'їзд цей повинен би мати поважне значення в житті й розвитку організації, що скупчує в своїх рядах кілька тисяч членів і має свої відділи в 21-ій місцевості ЗДА. Саме життя виправдало рацію існування „Самопомочі", бо виконала вона чималу суспільну й харитативну роботу не тільки для новоприбулих іміґрантів у терені своєї діяльности, але багато корисного зробила й для залишенців у Европі.

Немає потреби вичисляти тут окремі ділянки праці „Самопомочі", та пророблену роботу і здобуті успіхи чи невдачі, бо про це буде певно згадка після відбутого з'їзду. Тут бажаю в першу чергу видвигнути кілька справ, які повинні бути обговорені, передискутовані й вирішені на нашому з'їзді.

„Самопоміч" створили іміґранти по другій світовій війні і в перших роках існування об'єднувала вона тільки „нових". Щойно в 1950 р. на з'їзді в Нюарку змінено статут і назву, щоб уможливити вступлення до організації тут народженим і давніше прибулим українцям. Але з різних причин не проявили вони зацікавлення нашою організацією. Щойно в останньому часі завважується деякий перелім, головно в крузі тут родженої ґенерації, бо активніші одиниці не тільки поповнюють ряди членів „Самопомочі", але займають уже керівні становища в Управах Відділів і в Дирекціях кредитових кооператив. Явище здорове й треба тільки всіми можливими засобами його розвивати й піддержувати. Уважаємо, що цій справі присвятить З'їзд свою увагу й винесе відповідне рішення. Дуже корисну ролю в цій справі відіграють кредитові кооперативи „Самопомочі", бо їхній скорий розвиток викликує велике заінтересування і може багато причинитися до влиття свіжої крови в організм нашої організації.

Друга справа, що певне вирине на нарадах з'їзду, це свого роду „нормалізація" відносин між „Самопоміччю" й ЗУАДК-ом. Ця справа дуже важка, але з різних причин не полагоджено її до цього часу, що некорисно впливає на стан суспільної опіки на терені ЗДА. Найвищий час, щоб і в цій справі винесено на нарадах з'їзду корисне рішення, бо це буде „во потребу" української людини, що потребує помочі від своїх рідних.

А на кінець хочемо згадати про ще одну проблему, яку треба буде порушити в часі нарад з'їзду. Про неї писала „Свобода" 18 квітня 1956 р. в передовиці — „Активність — наша проблема". Вистачить навести малий уривок для підкреслення важливости цієї проблеми. „Майже в кожній громаді суспільна праця ведеться відносно малим гуртом активних одиниць, що вгинаються під тягарем почасти перебраних, почасти накидуваних їм громадських обов'язків, а загал з філософією нашого старокрайового селянина тільки приглядається та напевно очікує: заломляться вони під тягарем, чи витримають?. . ."

Че знайдуть учасники з'їзду лік на хворобу, на ім'я якій пасивність до громадської праці?

Дуже важною проблемою для з'їзду буде також вибір керівних органів до централі ОУА „Самопоміч", бо від нього у великій мірі залежатиме дальший розвиток цієї корисної і вартісної організації.

Р. Раковський

БАНК УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

„Мені дуже жалко, але Ви ще закоротко живете в цій країні" — сказав урядник одного банку в Ню Йорку, коли я звернувся за позичкою 400 дол. тому 6 років. Прийшлося ті гроші, необхідні мені для придбання першого помешкання, позичати між знайомими — дрібними сумами — не дуже то приємна справа.

Нині я вже доволі довго живу в цій країні, щоби одержати в американськім банку позичку 400 дол. чи навіть трохи більшу (якої зрештою вже не потребую), однак ще не досить довго, щоби дістати позичку більшу, на якесь підприємство чи т. п. Про це переконався скоро і наглядно пан Ікс, коли рішив купити добре положену і рентовну споживчу крамницю. Дарма, що в нього вже були горожанські папери та 5,000 дол. на вкладковій книжечці в американськім банку — потрібних йому ще 5,000 дол. жаден банк не хотів позичити. Бо і який кредит міг у них мати — як підприємець — пан Ікс, недавній скиталець.

Тоді пан Ікс пригадав собі, що прецінь існує в Ню Йорку український банк „Самопоміч", в якім він щоправда ще ніколи не був, бо не вважав чомусь за вказане складати там свої ощадності. І дивне - диво. До тижня пан Ікс дістав там позичку 5.000 дол. Тепер він торгує добре і сплачує позичку в „Самопомочі" більшими ратами, як зобов'язався. Скоро напевно буде знов складати ощадності в банку. Цікаво — в котрім банку?

Во ясно — ті гроші, що їх федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" в Ню Йорку позичила панові Ікс і ще десяткам українських домовласників, купців, підприємців, лікарів — даючи їм змогу стати на власні ноги — ті гроші не впали з неба. Їх складали на свої ощадностеві книжечки десятки а потім сотні членів „Самопомочі" — малими, більшими, а то й зовсім великими сумами, не зважаючи на те, що той їх банк містився спершу кутом при Відділі Т-ва „Самопоміч" в малій, темній кімнатці і урядував вечорами — двічі в тиждень.

З того часу минуло вже близько 5 літ — (1. червня 1951 р. розпочала свою діяльність Ф. К. К. „Самопоміч" в Ню Йорку) — бюро міститься вже 2 роки у власному домі, урядування відбувається щоденно (за вимком понеділка), а в касі все є подостатком гроша, щоби заспокоїти запотребовання кредиту серед своїх членів.

За прикладом Ню Йорку оснувалися дальші федеральні кредитові кооперативи „Самопомочі" в Шікаґо, Филаделфії, Дітройті, Честері, Джерзі Сиги і в Балтімор.

На з'їзді представників федеральних кредитових кооператив „Самопомочі", що відбувся в Ню Йорку 8 квітня ц. р. — подано циферні дані про стан тих 7 кооператив на день 31-го грудня 1955 р. Дані на стільки інтересні, що варта з ними хоч трохи познайомитися.

Вони мали разом 4,345 членів, котрі зложили $2,005.111 — на вкладки ощадности, то є пересічно $462 — на одного члена за 1955. Виплачено членам від їх вкладок 3% дивіденди, разом $39,625, — позатим кожний член був безплатно асекурований на випадок смерти, відповідно до висоти своєї вкладки.

Майно тих кооператив зросло на $1.349,200 — то є 53.7% в порівнянні до 1954 р. і виносило на кінець 1955 р. $2,074,171.

Давніше основані українські банки в ЗДА — отих 4 щадничо-позичкові банки мають декілька разів більше вкладок ощадности (що їх зложили не тільки українці), але вони можуть використовувати цей капітал виключно на позички під застав реальностей (морґеджі) і очевидно не можуть обмежити їх виключно до української клієнтелі.

Не те федеральні кредитові кооперативи. Вони можуть давати позички на всякі цілі, потрібні й корисні для члена до сплати довільними ратами, однак не довше як на 3 роки. Членом же такої кооперативи може бути тільки особа, приналежна до певної, точно означеної чартером групи. І так членами Ф. К. К. „Самопоміч" можуть бути тільки члени місцевого Відділу Т-ва „Самопоміч", члени їхніх родин та організації тих членів.

Всі ті вимоги та обмеження статуту витворили то своєрідне явище нашого господарського життя в ЗДА, яким є Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч".

1) Вона мусить бути і залишиться чисто українською установою, бо членом Відділу „Самопомочі" може бути тільки особа українського походження.

2) Вона може поширити свою діяльність на всі особи українського походження в районі діяльности дотичного Відділу „Самопомочі", бо всі вони можуть стати членами „Самопомочі".

3) Вона стає скоро універсальним банком короткоречинцевого кредиту для місцевої української громади.

Це наглядно доказують цифри:

Від оснований по кінець 1955 р. Ф. К. К. „Самопомочі" видали членам 2638 позичок на суму $3,076.094. На кінець 1955 р було 1,459 позичок на суму $1,319.010, — то є пересічно $904 на одну позичку. Це висока пересічно, бо в американських Ф. К. К. пересічна позичка була 395. — Як це не дивно — в перших роках діяльности кред. кооперативи „Самопомочі" терпіли від надміру вільного капіталу, таке мале було запотребування на ті дрібні позички, що їх вони тоді видавали. Во наші люди на загал ощаджують і не радо затягають особисті позички, скорше вже купують різні речі на сплати, хоч як це, звичайно, некорисне. З тієї причини з кінцем 1953 р. лише 44% майна було уміщено в позичках, з кінцем 1954 року 55.1%, а з кінцем 1955 р. вже 63.6%. В тім останнім році стан позичок зріс на 743,699 — то є на 77.3% проти 1954 р. Це тому, що в тім році Ф. К. К. „Самопомочі" стали уділювати розмірно великі позички на реальності (також морґеджі), на торговельні, виробничі та професійні підприємства. Прим. в Ф. К. К. „Самопоміч" в Ню Йорку на кінець 1955 р. 80% всіх позичок було якраз на такі продуктивні цілі.

Таким чином Федеральні Кредитові Кооперативи „Самопомочі", будучи з природи установами дрібного, короткоречинцевого кредиту, стали сповняти ролю також торговельно-промислових, а почасти й гіпотечних банків для місцевих українських громадян. От це мабуть перший раз в історії українського поселення в ЗДА підприємчиві одиниці нашого роду можуть знайти потрібний їм капітал в рідній установі, в середовищі, де вони знані, через те той кредит для них легше доступний. І це безумовно вже дало деякий поштовх вперід в нашому, так недорозвиненому господарському житті. В майбутньому натиск капіталу, що нагромаджується в наших кредитових кооперативах, заставить їх чимраз більше інвестувати в українських підприємствах, а навіть різним способом допомагати в творенні таких підприємств — приватних і кооперативних, а це в свою чергу підноситиме цілу нашу громаду на чимраз вищі щаблі в господарському житті країни.

Включені в ту велику організаційну сітку поверх 15,000 американських кредитових кооператив — кредитові кооперативи „Самопомочі" гідно та успішно сповняють своє завдання в призначеній їм чартером ділянці, згідно з девізою тих кооператив: "Not for profit, not for charity, but for service."

„Не зиск, не добродійність, але служба".

Служба для добра своєї зорганізованої громади.

Якщо поставити на першому місці бизнес, то певно куди вигідніше було би принимати ощадності від кожного, хто б їх не приніс, та уділювати позички — не питаючи, чи дана особа є членом Відділу „Самопомочі" чи може вона взагалі не приналежна до нашої спільноти. Це була би дуже легкодушна політика і той „добрий бизнес" скоро міг би провалитися.

Жадна кредитова кооператива в ЗДА не має права „вийти на вулицю" і робити бизнес з кожним, хто навинеться, бо це заборонене чартером.

Тимбільше не можуть цього робити кредитові кооперативи „Самопомочі". Вони, зрештою, зовсім не потребують такого „бизнесу", маючи величезні можливості розвитку серед своїх громад. Бо дотепер вони приєднали в члени не більше як 3 відсотки українського населення своїх районів і приблизно такий відсоток його ощадностей. Помножім попередньо наведені цифри через 33 і дістанемо такі показники можливости розвитку отих 7 кредитових кооператив „Самопомочі".

Члени 140,000. Членські ощадності 66, мільйонів. Майно 68 мільйонів. Позички 43 мільйони.

Є над чим попрацювати.

А позатим є ще десятки місцевостей, в котрих живе найбільше 100 українських родин і всюди там мала б вигляди на успіх і напевно була б потрібна й корисна для місцевої громади — своя кридитова кооператива свій банк.

ПРОДАВ ОДНУ ПОШТОВУ МАРКУ ЗА 20,000 ДОЛЯРІВ

В Ню Йорку, Н. Й., на ліцитації продали одну поштову німецьку марку з-перед 105 років за 20,000 долярів. Це найвища ціна за одну марку в цій країні. Цю марку випущено помилково на зеленому папері в 1851 році в Бадені, Німеччина, хоч всі інші марки цієї серії друкувалися на рожевому папері. Купив цю марку професійний торговець марок Герберт Бльох.

З Наукових Конференцій УВАН в ЗДА

24 березня 1956 року відбулась пленарна конференція УВАН у ЗДА, на якій виступив з доповіддю про національні групи у ЗДА, Ч. Шерман. Попередивши, що свою доповідь він обмежить групами національностей, які походять з Европи, Шерман сказав, що ЗДА є країною людей різного національного походження. Група англо-саксонського походження постійно порівнюючи зменшується і тепер становить 30-40% американського населення. В ЗДА ніколи не існувало „національне питання", характерного, наприклад, для багатьох країн Східньої Европи. Тут кожна національна група завжди мала право виявляти себе, як група, в той час, як у Европі національні групи боролися за свої права.

Національні групи в ЗДА ніколи не організувалися для політичної боротьби тут, а лише для того, щоб допомогти визвольному рухові в країнах своїх батьків та для релігійно- культурної роботи в середині груп. Спершу національні групи організувались в сільських місцевостях, куди були спрямовані перші хвилі іміґрації з Европи, а пізніше в містах, де подекуди вони творили свої національні ґетта.

Доповідач зауважив, що у ЗДА на протязі історії помічався розрив між культурою і цивілізацією. Боротьба кольоністів за існування не лишила достатньої енергії для підтримування культури. Тому, наприклад, німці й італійці не мали тут високих культурних досягнень у своїх національних групах, які можна було б порівнювати з культурою батьківщини. Діти іміґрантів, як правило, відходили від культури своїх батьків — на це були економічні і культурні причини. Національні групи також послаблювались через те, що навколишнє суспільство охоче включувало їх членів до свого складу, до єдиного культурного процесу.

Прикладом високої організованости є жиди, які протягом 300 років безперервно підтримують в Америці своє організоване життя. На це є кілька причин, як: єдина релігія, спільні політичні завдання.

Були моменти високого розвитку культури певних груп. Наприклад, свого часу німецькі театри в ЗДА були кращі за англійські. На високому рівні була німецька преса. Тепер німецька культура підупала, та й підтримується вона не дітьми іміґрантів, а новоприбулими іміґрантами. Так само великі досягнення мали чехи, але не змогли передати продовження справи дітям.

Отже, Ч. Шерман прийшов до висновку, що національні групи в ЗДА поступово слабнуть і розпадаються.

Але тримаються, як зазначив доповідач, національно-релігійні громади й організації. Також тримаються групи, яких зв'язують проблеми визволення батьківщини, як наприклад, ірляндці, чехи, українці, юґослави.

Свою доповідь Шерман кінчив порівнанням Америки з оркестрою, в якій кожна національна група дає свою музику. Тепер ЗДА наближується до моменту, коли кожна група дає уже не культурно-національну вкладку, а психологічну.

Після доповіді відбулися дискусії. Ред. Ярослав Чиж сказав, що за його даними, багато національних груп Америки тримаються протягом довгого часу. Є приклади громадського життя певних груп, що тривало понад сотню років. Він навів приклади культурних традицій, що їх національні групи вклали в загальну культуру Америки. На його думку, національні групи і далі існуватимуть, можливо часом з вужчими завданнями, як от підтримування національних традицій.

Д-р Джозеф Ліхтен сказав, що тепер національні групи активніші, ніж вони були 25 років тому. Діяльність національних груп — динамічний процес і очевидно завжди існуватимуть сили, що не дадуть розпастися тим групам.

Проф. М. Ветухів подякував доповідачеві та присутнім грузинським і білоруським вченим. Він відзначив, що доповідач має нові концепції у вивченні національних груп в ЗДА, що зокрема цікаві у вивченні української групи в ЗДА.

Л. Д.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ЯК ВИГЛЯДАЄ БУДІВЕЛЬНА ІНДУСТРІЯ ПРИДНІПРОВ'Я

На цю тему написав статтю в „Радянській Україні" 4-го квітня головний інженер „Головдніпробуду" А. Комар. „На початку минулого року, — пише він, — наше Головне Управління перенесено з Москви до Дніпропетровська, в район, де безпосередньо провадиться будівництво і реконструкція найбільших підприємств чорної кольорової металюрґії, а також хемічної промисловости УССР. Вивчаючи причини, що привели до зриву пляну в 1955 році, ми виявили „вузькі" місця в нашій роботі. Можливості будов зв'язує до певної міри організаційно-технічна слабість тих будов, погане розміщення сил, невміння організувати робоче місце, вчасно доставити будівельні матеріяли. Але не можна бачити за цим і інших поважних хиб. . ." Признання інж. Комара про перенесення „Головдніпробуду' до Дніпропетровська, щоб на місці ратувати ситуацію, іде ще далі. „Трест „Дніпробуддеталь", — пише він, — організований на базі дрібних підприємств, за останні п'ять років не побудував жадного цегельного заводу, жадної каменярні, жадного заводу збірних залізобетонних конструкцій чи будь-якого іншого підприємства будівельних матеріялів. Понад два роки займалися проектуванням підприємств тресту „Дніпробуддеталь", однак далі проектів справа не пішла. Міністерство виділило дуже обмежені асиґнування на будівництво виробничих підприємств — в 11 разів менше, як потрібно. В 1955 році, особливо в третьому кварталі, більшість будов тижнями простоювала через відсутність цементу, у четвертому кварталі цемент був, але не було бензини. Ще гірше з матеріяльним постачанням у цьому році. . ." В дальшому головний інжинер Комар апелює до міністерства і усі надії на поліпшення ситуації покладає на . . . соціялістичне змагання.

● **У Мадриді** ведено судовий процес проти 4-х осіб, оскаржених в бунті у зв'язку з недавніми університетськими демонстраціями студентів проти офіційної організації Фаланґа. Як оборонця допущено чільного республіканського діяча, адвоката Хозе Маріно Ґіль Роблеса, який дуже відважно вимагав поширення громадянських свобід і критикував режим генерала Франка. На процес допущено журналістів, хоч заборонено подавати з нього вичерпні звіти в еспанській пресі. Процес закінчився лагідним засудом підсудних на короткі в'язничні кари, всупереч домаганню прокуратора.

З наших буднів

ПРО ВЕСНУ, ЛІРИКУ І ЯРМАРКИ

Вже декілька разів я розганявся писати весняного фейлетона, але за кожним разом сама природа бунтувалася проти цього. То випадали сніги, то тягнуло полярним холодом, то наближався якийсь ураґан, — і так пропадав весь настрій.

А відома річ, без відповідного ліричного настрою про весну не напишеш, так само, як без музики не зроби революції, — як писав колись Павло Григорович Тичина.

Правда, в Літературно-Мистецькому Клюбі д-р Микола Шлемкевич гостро заатакував лірику і розкемґужену українську вдачу. Мовляв, лірика наробила нам більше шкоди, як татарська орда. Ліричний характер української душі пробивається не тільки в пісні, в поезії, в мистецтві, але навіть в політиці! — казав пан доктор.

Я пішов би ще далі і сказав би, що наш брат буває ліриком і в бизнесі. Наш дядько ішов, звичайно, на ярмарок не для того, щоб зробити бизнес, а для того, щоб подивитися „між люди" і з надією, що назад „трафиться фіра". Навіть, як часом продавав плесканку сиру, чи кілька покладків, то й так його батяри (чи жуліки) обкрадали.

Коли ми вже при ярмарках, то не зайво буде пригадати Шановній Громаді, що в цю суботу, 28 квітня, відбудеться в Ню Йорку 9-ий Літературно-Мистецький Ярмарок, який, кажуть, матиме наскрізь весняний характер . . .

Про що говоритиме цим разом пан доктор Шлемкевич — за чи проти лірики, це вже його секрет. Сам він взагалі говорить дуже лірично і тоді, коли виступає проти ліризму. На афіші написано, що „частина програми" присвячена Франковим Ювілеям. Честь вам за це, мистці і літератори, і за те, що ви перші започаткували ювілейні святкування, — хай навіть і в ярмарковій формі.

Зараз за вами крокує наш Український Театр в Америці з прем'єрою „Мойсея" (20 травня в Ню Йорку), а там, може, помалесеньку й розмахається народ з тим ювілеєм. Є надія, що політична еміґрація не посоромиться перед поляками, які недавно з таким шумом вшановували свого Міцкевича, ще й українці трохи їм помогли.

Ча, побачимо, чи вони тепер поможуть нам.

. . . Іван Франко писав колись: „Весно, ти мучиш мене!" — не знаючи, очевидно, нюйоркської весни, ні нашого химерного клімату, з різними „вайрусами", торнадами і іншими подібними несподіванками.

Може сказав би нам щось про свої весняні муки і котрийсь з наших, нюйоркських поетів, якби хоч одного з них було запрошено на 9-ий Літературно-Мистецький Ярмарок . . .

Ікер.

• Праця — Help Wanted — Agency — Праця •

Шукаєте праці — шукаєте робітника?

Зверніться до Агенції Посередництва Праці
TOMPKINS SQUARE EMPLOYMENT AGENCY
33 — 3rd Avenue, New York 3, N. Y. • Tel. ORchard 4-1137
Особливо потрібні кваліфіковані, або некваліфіковані робітники до праці в ресторанах:
КУХАРІ, БУФЕТОВІ (COUNTERMEN), КЕЛЬНЕРИ, ПОСЛУГАЧІ, ПОМИВАЧІ і ін.
• Заходіть до нашої Агенції, яка існує вже 30 років! •
Наша Агенція відома, що дає охочим добру й добре платну працю! Переконайтеся про це!
JOHN GELETY, власник

• ПРАЦЯ •
• HELP WANTED—MALE •

"MOLD MAKERS"
і "TOOL MAKERS"
Дуже добра платня. Надчисельні години. Постійна праця.
Зголошення
B. M. S. MACHINE TOOL & DIE CO.
11½ Van Houten St.
Paterson, N. J.
MUlberry 4-6325

TOOLMAKERS
до праці при відливанні форм з пластики.
Добрі умовини праці, „овертайми". Мусять мати досвід при відливанні форм з виробі з пластики. Поважні голоситеся тільки першокласні.
Liberty Tool & Machine Co.
18 So. 20th St., Irvington, N. J.

AUTO and TRUCK METAL BODY REPAIR MAN
До розклепування фарби і до помочі. Голоситись, тільки досвідчені. Добра платня. Постійна праця.
WONICA BROTHERS
831 Communipaw Ave.
Jersey City, N.J. — Tel. DE 3-6772

• КІМНАТИ •
FOR RENT

5-КІМНАТНИЙ АПАРТАМЕНТ парове огрівання. На перехресті Orchard St. до Allen St., при Grand St. Можна договоритись, щоб взяти догляд над будинком. Пишіть:
Box A 20 — 11 West 42nd St., New York City — Room 830.

• MISCELLANEOUS •

Hallett & Hallett
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
Since 1854
HALLETT HOMESTEAD
FLushing 9-0062
Northern Blvd. & 147th St.
Flushing, L. I., N. Y.
Howard L. Hallett, Jr., Lic. Mgr.
Wesley Hallett, Treasurer

Tel. RE 7-0658
L. SCHULZ
САЛЬОН КРАСИ
Тривала зачіска
і фарбування волосся.
Солідна обслуга.
HANS N. SCHULZ
НАПРАВА ГОДИННИКІВ І БЕКУТЕРІЇ
234 East 86th Street
New York 28, N. Y.

ПРО НЕВРАЛГІЧНІ БОЛІ й терпіння мускулів

Якщо ви терпіли колись на страшні невралгічні болі, які вертять і рвуть вас; якщо ви напів божевільні від нещасних болів мускулів; якщо ви дали би все, щоб дістати поміч проти тих болів і мук, які роблять вас „калікою", — то пошукайтеся і послухайте дещо про лік АНТРО.

Лікарські збідомлення вказують, що та чудесна назва швидко облегшує болі від різних невралгічних недуг, як запалення нервів між мускулами, плечей, рук і ніг, або від понатягання мускулів. Користувачі захоплено висловлюються про знаменитту поміч, яку вони дістали іскоро від першого невеликого дозування.

Не терпіть даром другий день тортурів, тільки спробуйте АНТРО. Можете легко дістати цей лік поштою, написавши до KINGSLY CO., Dept. 13, Box 415, Peekskill, N. Y. Щоб мати певність, напишіть своє прізвище й адресу друкованим письмом на обороті коверти. Ви одержите відворотною поштою звичайно $3.00 порцію, тільки за $3.00 плюс 63¢ оплата COD. Заплатите листоношеві при одержанні посилки. Зробіть це тепер поки можете ще дістати АНТРО.

Ім'я ....
Адреса ....
Місто .... Стейт ....

• FARMS FOR SALE •

ПРОДАЖ МОЛОЧНИХ ФАРМ
в українській околиці.
Пишіть за безплатними каталогами.
VIC'S FARM AGENCY
Neillsville, Wisconsin

• Business Opportunity •

На продаж крамниця ГРОСЕРІЯ і ДЕЛІКАТЕССЕН
Добрий бизнес. З уваги на недугу продається дуже дешево.
Телеф. від 8 рано — 11 вечор
HE 4-3435

Читайте щоденник „Свобода"

• РОЗШУКИ •

ТЕРНОПІЛЬ.
Слідуючі особи з Тернополя:
ЗАЙЧІКІВСЬКИЙ ЗЕНОН
ЩУР ВАСИЛЬ
ДУНЧАК РОМАН
ЯРИМОВИЧ ЛЕСЯ
І ВОЛОДИМИР
Хто знає де про них, або вони самі, прошу зголоситися на адресу:
TOMA KORDUBA
827 Ridge St., Newark 4, N. J.

Пошукую рідного брата Василя ОЛЕСЬКІВ з села Якківці коло Журавна, пов. Стрий. В 1944 працював в копальні вугілля Datel, Kr. Rekenhaus, Westfallen. Хто знав би його місце перебування, або він сам, прошу голоситися на адресу:
Anna MARCZYCHA-OLEKSIW
824 Corinthian Avenue
Philadelphia 30, Pa., USA

ПАЧКИ ДО ЕВРОПИ
І ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ
Гарантована доставка
Матеріяли на убрання, плащі і сукні, полотна на постіль та білизну, живностеві пачки і всілякі лікарства.
Мито за посилки платиться у нас і Ваші рідні і знайомі не платять вже при одержанні посилки нічого.
ПИШІТЬ ПО КАТАЛОГИ.
J. NAWROCKI AGENCY
617 Grove St., Irvington 11, N.J.

КУПУЙТЕ НОВУ КНИЖКУ
для навчання української граматики й правопису в вищих клясах народної школи.
В. РОМАНЕНЧУК
„Українська мова"
Для 2-го року навч. укр. мови .... 85¢
"SVOBODA"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНСЬКА ФУТРЯНА ФІРМА
МАЄ НА ВИПРОДАЖ ЧЕРЕЗ МІСЯЦЬ
КВІТЕНЬ
ФУТРА
ЖАКЕТИ
НАКИДКИ
СТОЛІ

ПРИСТУПНІ ЦІНИ.
• ДОГІДНІ СПЛАТИ.

КУНИЦІ
КАМПНИ
І ЛІСОВІ
МИНКИ
СОБОЛІ

• Робітня виготовляє на замовлення нові футра та переробляє уживані футра по найновіших фасонах.
ТАКОЖ ПРИНИМАЄМО ДО ПЕРЕХОВУВАННЯ НА ЛІТНІЙ СЕЗОН.
ВІДБІР І ДОСТАВА НА МІСЦЕ.
J. WUJKIW, Inc.
MFG. FURRIERS
111 E. 7th ST., NEW YORK 9, N. Y. — Tel. SPring 7-8710

Шукайте щастя в догіднім інтересі!
CERTIFIED REALTY AGENCY
• Має найвищої якости молочні і курячі фарми, відпочинкові оселі, віллі, готелі, мотелі і ресторани над озерами, в околицях Адірондак і Кетскіл горах біля Ню Порку.
Інформації і проспекти безплатно висилає:
WALTER ZAPARANIUK — Agent
430 Aiken Street, Utica, New York. — Tel. 5-1955

ПЕРША ПУБЛІЧНА ПРОПОЗИЦІЯ — MARCH 8 1956

97,417 ШЕРІВ
OF
ESCALANTE GARLIC CORPORATION
ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ОПОДАТКУВАННЮ
$200,000.00 капіталу — 200,000 шерів
Повне право голосування.
ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ
$1.00 рівновартости
Пропонована ціна, $1.00 за шер
Escalante Garlic Corporation пропонує 97,417 шерів основного капіталу з повним правом голосування, щоб здобути фонди на розбудову бизнесу вирощування часнику в своїх посілостях Escalante Valley, Utah, та уліпшити опакування, мануфактуру, ринок збуту часнику, часникових солей, оливи і спорошкованого часнику з своїх плянтацій в Caliente, Nevada.
За інформаціями, обіжником і виконанням замовлення
пишіть до бюра Компанії
ESCALANTE GARLIC CORPORATION
63 Clover St., Caliente, Nevada
Прошу вислати мені примірник обіжника, що відноситься до:
ESCALANTE GARLIC CORPORATION
Ім'я ....
Адреса ....

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ПРЕЗЕНТІВ НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА!

ЗНАНИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ЮВЕЛІРНИЙ МАГАЗИН
власник ОЛЕКСАНДЕР БРАНДТ
KARS JEWELERS
218 E. 14th St., New York 3, N. Y.
між 2-3 Ave., близ. кіна Jefferson
Tel. GRamercy 3-5875

Тризуби з 14 кар. золота

ВЛАСНА ФАБРИКА ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ
Власний імпорт швайцарських годинників і оригінальних частин до направи.
Заки прийдете до нас, справдіть ціни в інших крамницях, а переконаєтеся, що наші товари є значно дешевші і найліпшої якости.

МУЖЕСЬКІ СИГНЕТИ від $19.95 — ОБРУЧКИ золоті від $9.50 — БРИЛЯНТИ гарантовані від $49.50

В нас найбільший вибір ювелірних виробів по найнижчих цінах.

Великий вибір імпортованих годинників як Omega, Longines, Schaffhausen, Eterna, Cyma, Tissot і т.д.
Наша годинникарська робітня є рекомендована через фірму Омега, годинники провіряється на спеціяльних електричних апараті. Ювелірна робітня при крамниці, виконує всі замовлення і направки докладно і точно під керівництвом власника. Гравірування зараз на місці.
Наш клич — безглядна чесність, великий оборот при малім зиску.
На бажання сплати.

TELEFUNKEN — найліпші імпортовані німецькі продукції коротковхвилеві радіа Hi Fi, 12 ламп, 6 голосників, з гарантією відбору всіх европейських станцій. Моделі "Opus" $269.99, "Operetta" $174.85 й інші від $49.95. Українські машинки до писання від $55.95; імпортовані німецькі фотоапарати від $29.95. Великий вибір патефонів, електричних приладів.

Приймаємо поштові замовлення. Жадайте наших безплатних КАТАЛОГІВ.
Склеп відкритий щодня від год. 9-9 вечора, крім неділі.

Ділимося з Приятелями і Знайомими наспілою вісткою про смерть нашої Тети

бл. п. **ОЛЬГИ з РОГОВСЬКИХ**
ЛЯШЕЦЬКОЇ
вдови по судовім раднику.
Покійна відійшла у вічність дня, 10-го грудня 1955 р., в Самборі, проживши 86 літ.
Вічна Їй Пам'ять!
РОДИНА

• РІЖНЕ •

ARKA CO.
48 East 7th Street
New York, N. Y.
GR. 3-3550
ПРИБОРИ ДЛЯ ПИСАНОК
(фарба, віск, писальце)
Можна тепер дістати в ЗДА "UKRAINIAN SALVE MAZ."

НА АРТРЕТИЗМ, ПОСТРІЛ І РЕВМАТИЗМ.
МАСТЬ UKRAINIAN SALVE помагає на облекшення болів і поганого почуття, що його викликує пострілі, артретизм і ревматизм. Приносить пільгу в болях мускулів, які є наслідком надмірної праці і перевтоми. Цю масть поручається особливо на болі мускулів на спині в лопатках, на раменах і суглобах. Замовте відразу один слоїк.
2 oz $1.25
поштова оплата . .15
Пишіть до:
DUFFERIN DRUG STORE
239 Dufferin Avenue
Department 2.
Winnipeg, Man., Canada

• PROFESSIONALS •

DR. ANNA MESSING
ЛІКАР З ВАРШАВИ
Косметика, лікарське усунення всіх вад цери, зайвого волосся, зморщок, "Facial Uplift" без операції.
Працює після умови.
Телеф.: PLaza 7-1282
130 West 57 St. New York City

Ділимося сумною вісткою зі всіми Рідними і Знайомими, що вслід за своєю дружиною відійшов у вічність наш Швагер

бл. п. Володимир **МОРОВИК**
бувший повітовий інспектор з Бережан, довголітній директор школи в Жадові на Буковині та член Управи Укр. Національної Ради в Чернівцях.
Покійний помер по тяжкій недузі дня 18-го березня 1956 р. в м. Abondant, недалеко Парижа на 72 році свого життя.
Хай чужа земля буде Йому легкою!
Родина КАМЕНЕЦЬКИХ

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ НЕГАЙНОЇ ПОМОЧІ — НЮ ЙОРК
замісць квітів на могилу діяльної членкині
бл. пам. **Марії Осадчук - Іванів,**
що відійшла від нас дня 10-го березня 1956, яка вложила багато праці не тільки в харитативну діяльність нашої Організації, але й у загально громадські справи, складає дол. 25 на Народний Фонд для піддержки визвольної боротьби українського народу. Хай їй мала грудка американської землі буде їй у вічному спочинку за свою рідну українську.
Управа

META Jewelers
WATCHES-JEWELRY RADIO
201 E. 14 ST
NEW YORK 3, N.Y.

КУПУЙТЕ
В ПІДПРИЄМСТВАХ,
ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ
В „СВОБОДІ"

Phone MA 7-1761
PETER S. MURIANKA
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
FUNERAL DIRECTOR
413 Fairmount Avenue
Philadelphia 23, Pa.

EVergreen 3-4450
Maple Coal & Coke Co.
Anthracite FUEL OIL Bituminous
OIL BURNERS — Sales and Service
72-74 BOX STREET — BROOKLYN 22, N. Y.
Deliveries to MANHATTAN • BRONX • QUEENS
Власник Т. КУДЛАК

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
У МІСТІ НЮАРКУ ВІДКРИТА НОВА
КРАМНИЦЯ ДЛЯ ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.
- Висилаємо поживу, нову і ношену одежу, сукенні, шкіряні і текстильні вироби, медикаменти і т. п. Вишліть своїм рідним і знайомим подарунок на Великодні Свята.
- Пакунки будуть доставлені до місця призначення протягом шости тижнів. Посилки вислані повітряною поштою будуть доручуватися протягом 7-10 днів.
- Висилаючий одержить особисту посвідку від відборця пакунка. Висилки пакунків і доручення гарантується.
- Всі посилки повністю оплачується тут включно з митом. Той, що одержить пакунок не буде нічого доплачувати.

КАНЦЕЛЯРІЯ ВІДКРИТА КОЖНОГО ДНЯ ВІД 9-ої ГОД. РАНКУ ДО 6-ої ГОД. ВЕЧОРОМ.
В СУБОТУ ВІД 9-ої РАНО до 4-ої ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.
PACKAGE EXPRESS CO.
314 MARKET STREET — NEWARK, N. J.
Тел.: (Newark) MItchell 2-2452
Зверніть увагу на нову адресу!
(Біля Пенсилвенія станції в місті Нюарку).

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ВИСИЛАЄМО
ПАЧКИ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ І СВІТУ
Мито й усі оплати платить надавець у нас.
Відборець пачки не платить нічого.
Висилаємо нову й уживану одежу, взуття, мануфактури товари, шкіру і інші товари першої потреби.
Висилаємо товари принесені чи прислані надавцем пачки, а також із власних товарових запасів.
Висилаємо пачки до Польщі за посередництвом ПЕКАО.
• ВИСИЛАЄМО ЛІКИ. •
Говоримо всіми слов'янськими мовами. Для української клієнтелі маємо українську обслугу. На бажання висилаємо цінники й інформації в англійській та українській мовах.
Наша адреса:
Amerpol Enterprises
11601 JOS. CAMPAU, — DETROIT 12, MICH.
Tel. TO 8-0298 — TO 8-0382

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

• MOVIES—THEATRE •

Showplace of the Nation — **RADIO CITY MUSIC HALL** — Rockefeller Center
GRACE KELLY • ALEC GUINNESS • LOUIS JOURDAN
„ЛЕБІДЬ"
in CinemaScope and Color • An M-G-M Picture
і „Репрезентаційна програма на сцені".

КАРТКИ НА РІЗНІ НАГОДИ
в українському стилі
12 ШТУК ЗА $1.00
висилає за попереднім надісланням належитости
"SVOBODA"
81-83 Grand Street, — Jersey City 3, N. J.

MARKE SALAMANDER
Імпортовані з Західньої Німеччини — SALAMANDER Першоклясне ОБУВ'Я
Відвідайте новоідкриту крамницю
SALAMANDER SHOE STORE
at 403 Main St., Hackensack, N. J.
Жадайте безплатного Каталога. — Tel. HUbbard 9-3883
Відкрито від понеділка до суботу 9:30 до 6:00 вечора.
В четвер і п'ятницю 9:30 до 9:00.

ПАКУНКИ ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ — LAMPERT & POLIMEX Co. — ОБУВ'Я ОДЯГ МАТЕРІЯЛИ ХАРЧІ И ІНШІ ТОВАРИ
ЯКЩО ВИСИЛАЄТЬСЯ З ЛОНДОНУ ПОСИЛКА БУДЕ ДОСТАВЛЕНА СКОРІШЕ І ПЕВНО.
ГАРАНТУЄМО ДОСТАВУ АБО ЗВОРОТ ГРОШЕЙ.
Митні оплати платимо в Лондоні. Ваші приятелі чи Рідня в Европі не будуть обтяжені жадними доплатами. Мито і кошти пересилки включені в ціну нашого експорту.
Пишіть по-українськи по наш новий каталог.
Lampert & Polimex Co.
45 CROMWELL ROAD, LONDON S.W. 7, ENGLAND